

Annika Rusten Wutzke

Hvilke utfordringer er det i rekrutteringen av fosterhjem?

What are the challenges in the recruitment of fosterhomes?

Bacheloroppgave i Barnevern

Veileder: Inge Kvaran

Mai 2022

Annika Rusten Wutzke

Hvilke utfordringer er det i rekrutteringen av fosterhjem?

What are the challenges in the recruitment of fosterhomes?

Bacheloroppgave i Barnevern
Veileder: Inge Kvaran
Mai 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosialt arbeid

Sammendrag

Tema for denne oppgaven er fosterhjemsordningen i Norge i dag. Fokuset for oppgaven er den største gjeldende utfordringen innenfor fosterhjemsordningen som er mangelen på fosterhjem. Mangelen på fosterhjem har vært en utfordring for norsk barnevern over flere år, men på tross av dette synes det ikke en merkbar bedring. Derfor vil denne oppgaven se nærmere på på hva som er grunnene til denne mangelen.

Teori om motivasjon og behov står sentralt i denne oppgaven. Slik som fosterhjemsordningen er i dag, er hovedparten av fosterforeldrene individer som melder seg til å ta på seg et frivillig oppdrag som de kan si opp når de måtte ønske det. Nøkkelordet er frivillighet, og det vil derfor rettes oppmerksomhet mot hva som er fosterforeldres motivasjon for å ta på seg oppdraget.

På systemnivå er ansvaret for fosterhjemsordningen delt mellom stat og kommune. Endringer i denne ansvarsfordelingen og øvrige politiske prioriteringer får konsekvenser for praksis. Denne oppgaven konsentrerer seg om spesifikt to politiske prioriteringer som har hatt konsekvenser for fosterhjemsordningen. En av disse er den politiske prioriteringen av det biologiske prinsipp. Den andre er den politiske prioriteringen av fosterhjem og dreiningen vekk fra institusjon. Konsekvensene av dette er med å sette spørsmålstegn ved om formålet med fosterhjems plasseringene blir oppfylt i dag, og om de vil bli det i neste årene.

Drøftingsdelen av oppgaven vil drøfte spørsmålene hvorfor vi ikke klarer å rekruttere nok fosterhjem, hva som kan gjøre fosterhjemsoppdraget mer attraktivt og hvorvidt det er en mismatch mellom dagens utvikling og fosterforeldres motivasjon.

Abstract

The theme for this thesis is the current foster home arrangement in Norway. The lack of foster homes is the biggest challenge within the foster home arrangement today. The Norwegian child welfare has had this challenge for several years, but despite this there does not seem to be a noticeable improvement. Therefore, this thesis will take a closer look at what reasons lie behind this deficiency.

Motivational theory and theory of needs are central to this thesis. The current foster home arrangement is based on voluntariness. The majority of foster parents are individuals that have signed up to do this besides work as an voluntary agreement which they can terminate when they wish. This voluntariness depends therefore largely on the fosterparents' innate motivation to take on the task.

Systemically, the responsibility for the foster home arrangement is divided between the state and the municipality. Changes in this division of responsibilities and other political priorities have consequences for practice. This thesis concentrates on specifically two political priorities that have had consequences for the foster home arrangement. One of these is the political prioritization of the biological principle. The second is the political prioritization of foster homes and the shift away from child welfare institution, also called group homes. The consequences of this prioritization leads to the question whether the purpose of the foster care placements is fulfilled today, and whether they will be so in the coming years.

The discussion part of the thesis will discuss the questions of why we are not able to recruit enough foster homes, what can make the foster home assignment more attractive and whether there is a mismatch between the current development and what the foster parents' motivation for taking on the foster parent mission is.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	1
2.0 Hvilke utfordringer er det i rekrutteringen av fosterhjem?	2
2.1 Definisjon av fosterhjem	2
2.2 De juridiske rammene	2
2.3 Ulike typer fosterhjem	3
2.4 Omfang og utbredelse	4
2.5 Oppgavens oppbygging	4
2.6 Egen for forståelse	5
3.0 Kunnskapsgrunnlag.....	7
3.1 Fosterhjemsordningen – et ansvar fordelt mellom stat og kommune.....	7
3.2 Rammebetingelser for fosterhjemsordningen	8
3.3 Politisk prioritering av fosterhjem og vridning fra institusjon	8
3.4 Politisk prioritering av det biologiske prinsipp	9
3.5 Fosterforeldres motivasjon til å ta på seg oppdraget	10
3.5.1 Motivasjonsteori	10
3.5.2 Fosterforeldres motivasjon til å bli fosterhjem	12
4.0 Drøftingsdel.....	13
4.1 Mangel på fosterhjem	13
4.2 Hvorfor klarer vi ikke å rekruttere nok fosterhjem?	13
4.3 Hva kan gjøre fosterhjemsoppdraget mer attraktivt?	15
4.4 Er det en mismatch mellom dagens utvikling og fosterforeldres motivasjon?	17
4.4.1 Profesjonalisering av fosterhjemmene	19
4.4.2 Mer samvær, flere tilbakeføringer?	20
4.5 En mulig løsning	22
5.0 Avslutning.....	24
6.0 Litteraturliste.....	26

1.0 Innledning

Som del av studiet blir tredjeårsstudentene i barnevernspedagogstudiet utplassert på ulike praksisplasser. Her er studentene i fire måneder, tar del i praksisplassen arbeid og lærer om en del av barnevernsfeltet i praksis.

Min praksisplass overtok sakene etter omsorgsovertakelse, og flesteparten av barna og ungdommene var plassert i ulike typer fosterhjem. Jeg fikk som del av praksis delta i saksdrøftelser om plasseringsmulighetene for barn og ungdom, møter om fosterhjemmenes forsterkningsavtaler, fosterhjemsbesøk, og snakke med fosterforeldre og fosterbarn. En gjennomgående utfordring og årsak til hodebry, var mangelen på fosterhjem.

Jeg har egen erfaring med hvordan et fosterhjem kan se ut, fordi foreldrene mine har vært fosterforeldre. Gjennom dette fikk jeg innblikk i de gode sidene, men også utfordringer som kan oppstå. I praksisperioden fikk jeg se hvordan fosterhjemsordningen fungerer og utfordringene som følger med i større skala. Det ble da raskt klart for meg at det var et tema jeg ønsket å se nærmere på.

En motforestilling mot å velge dette som temaet mitt for bacheloroppgave er at det er et stort, komplekst tema. Jeg har likevel forsøkt ved hjelp av studier, artikler og tanker om temaet å sammenfatte en oppgave hvor jeg utforsker og drøfter temaet. Oppgaven dekker ikke alle aspektene av fosterhjemsordningen, men tar for seg utviklingstrekk ved dagens fosterhjemsordning satt i sammenheng med fosterforeldres motivasjon.

Hva som virkelig vil bli konsekvensene av dagens utvikling er det ingen fasit på. Nettopp dette er et typisk trekk ved barnevernets samfunnsoppdrag. Som barnevernsarbeider skal en vurdere og orientere seg mellom ulike hensyn på kryss av hverandre, for å treffe den beste mulige, eller minst skadelige beslutningen. Uten å vite sikkert hva som vil skje, eller hva som ville skjedd, hadde man latt et annet hensyn veie tyngre.

Min overordnede problemstilling er «Hvilke utfordringer er det i rekrutteringen av fosterhjem?». Denne vil jeg besvare ved hjelp av tre underproblemstillinger: «Hvorfor klarer vi ikke å rekruttere nok fosterhjem?», «Hva kan gjøre fosterhjemsoppdraget mer attraktivt?» og «Er det en mismatch mellom dagens utvikling og fosterforeldres motivasjon?».

2.0 Hvilke utfordringer er det i rekrutteringen av fosterhjem?

2.1 Definisjon av fosterhjem

I barnevernloven §4-22. Fosterhjem defineres fosterhjem slik:

«Med fosterhjem menes i denne lov

- a. private hjem som tar imot barn til oppfostring på grunnlag av barneverntjenestens beslutning om hjelpetiltak etter § 4-4, eller i samband med omsorgsovertakelse etter § 4-12 eller § 4-8 annet og tredje ledd.
- b. private hjem som skal godkjennes i henhold til § 4-7» (Barnevernloven, 1992, §4-22).

Innenfor fosterhjemmene er det ulike typer som skiller seg fra hverandre basert på eksempelvis varighet for plasseringen, ressurser fosterhjemmet mottar, om det er privat eller kommunalt, og om det er kjennskap mellom fosterforeldrene og barnet fra før av.

2.2 De juridiske rammene

I Norge er det lovparagrafene i barnevernloven §§4-4 og 4-12 som i all hovedsak hjemler fosterhjemsplassing. Paragraf 4-4 hjemler frivillig plassering som et hjelpetiltak, der foreldrene samtykker til plasseringen. Det står i motsetning til paragraf 4-12, som regnes som tvangsparagrafen. Her overtar barnevernet omsorgen etter vedtak i Fylkesnemnda. Dette betyr at foreldrene når som helst kan trekke samtykket sitt og avslutte plasseringen.

Fosterhjemsplassing kan også hjemles etter andre paragrafer som 4-6 akuttplassing (Barnevernloven, 1992, §4-6) Denne oppgaven vil ikke ta for seg fosterhjemsplassing hjemlet i barnevernloven §§4-4 eller 4-6.

Omsorgsovertakelse er et svært inngripende tiltak. Det skal ikke treffes vedtak dersom det er mulig å skape tilfredsstillende forhold for barnet gjennom mindre inngripende tiltak (Barnevernloven, 1992, §4-12). Tilfeller der vedtak om omsorgsovertakelse kan treffes er i tilfeller der det er alvorlige mangler i barnets omsorgssituasjon, der barnet blir mishandlet eller utsatt for alvorlige overgrep eller hvor det er overveidende sannsynlig at barnets helse eller utvikling vil bli alvorlig skadet (Barnevernloven, 1992, §4-12). I denne oppgaven tas det utgangspunkt i fosterhjemsplassing hjemlet i denne paragrafen.

2.3 Ulike typer fosterhjem

Det er i dag flere ulike typer fosterhjem, blant annet kommunale, statlige og de tilknyttet private leverandører (Ekhaugen & Rasmussen, 2015, s. 142). Jeg vil kort gjøre rede for beredskapshjem, ordinære fosterhjem, statlige, private og slekts- og nettverks plasseringer.

Beredskapshjem er hjem som tar imot barn og unge til akutt plassering (Barnevernloven, 1992, §§4-4, 4-5, 4-6 og 4-12). Her skal barna bo en kort stund, før de flytter hjem eller til en annen type fosterhjem. Rollen som beredskapsforelder innebærer derfor å skulle skape en relasjon til et barn som de vet at de snart skal skilles fra (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 312).

I motsetning til dette er ordinære fosterhjem hjem der barna skal kunne bo over lengre tid, typisk i noen år eller frem til barnet er myndig. Navnene ordinære og kommunale fosterhjem brukes om hverandre, men er vanlige familier som melder seg som fosterforeldre. I ordinære fosterhjem inngår fosterforeldrene en avtale med kommunens barnevernstjeneste, og utfører det daglige omsorgsansvaret for barnet på vegne av barnevernstjenesten (Bufdir, u.å.). I noen tilfeller kan de ordinære fosterhjemmene få økt forsterkning ved å inngå en avtale med barneverntjenesten. Det må i disse tilfellene være nødvendig av hensyn til barnet at fosterhjemmet mottar forsterkning.

Denne varigheten gjelder også for barn som plasseres i statlige eller private fosterhjem. De skiller seg likevel hva gjelder ressurser, hvor de statlige fosterhjemmene og de tilknyttet private aktører i større grad er forsterket enn de ordinære (Humana, 2022). Forsterkningen består av ulike typer forsterkningstiltak, som særskilt veiledning, avlastning, økt godtgjøring eller frikjøp (Bufdir, 2021, s. 11).

I tillegg til mer ressurser, skiller de statlige fosterhjemmene seg fra de ordinære ved at det ikke kun er et oppdrag, men også en jobb. Statlige fosterhjem er hjem hvor en av fosterforeldrene er engasjert som oppdragstaker på heltid og inngår en oppdragsavtale om lønnsbetingelser med Bufetat (Bufdir, 2022). Hjemmene tar imot barn og ungdom med behov for mer oppfølging enn det ordinære fosterhjem kan gi. Mange bosettes i statlige familiehjem som et alternativ til institusjon (Bufetat, 2022).

En siste type jeg ønsker å inkludere i differensieringen av fosterhjemmene er slekts- og nettverks plassering. Etter barnevernloven og fosterhjemsforskriften skal det ved flytting av barn og unge alltid vurderes om det finnes noen i barnets slekt eller nettverk som kan fungere

som fosterhjem (Barnevernloven, 1992, §4-22; Forskrift om fosterhjem, 2003, §4). Slechts- og nettverksplassing er en annen type ordinært fosterhjem. Forskjellen er at der barnet eller ungdommen er plassert hos slekt eller nettverk, er det allerede etablert en relasjon mellom fosterforeldrene og barnet (Thørnblad, 2011 referert til i Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 342).

I dag er det betydelig overlapp mellom målgruppene for private, statlige og kommunale forsterkede fosterhjem (Ekhaugen & Rasmussen, 2015, s. 142). Denne målgruppen er barn og ungdommer med større, spesielle eller mer sammensatte behov, og de ekstra ressursene i hjemmene skal hjelpe eller kompensere for belastningen det kan innebære.

2.4 Omfang og utbredelse

Ved utgangen av 2020, var 84% av barn 0-17 år som var plassert utenfor hjemmet av barnevernstjenesten plassert i fosterhjem (SSB, 2020). Antall barn og unge i fosterhjem har økt over flere år, men har de siste årene stabilisert seg på rundt 11 000 (Bufdir, 2021).

Per 2017 bodde om lag 76% av barna i fosterhjem i ordinære fosterhjem (NOU, 2018, s. 11). Resterende bodde i beredskapshjem, familiehjem (statlige) eller fosterhjem tilknyttet private aktører (NOU, 2018, s. 11). I 2020 bodde om lag 10 000 barn i det som regnes som ordinære fosterhjem (SSB, 2020). Jeg har valgt å konsentrere meg om ordinære fosterhjemmene i denne oppgaven.

2.5 Oppgavens oppbygging

I innledningen av oppgaven presenterer jeg bakgrunnen for valg av temaet for denne oppgaven. Deretter redegjør jeg for fosterhjemsbegrepet som brukes i denne oppgaven, de juridiske rammene for fosterhjemsplassing og kort om ulike typene fosterhjemmene. I neste del vil jeg gjøre rede for min egen forforståelse.

Kunnskapsgrunnlaget består av tre hoveddeler. I den første delen redegjør jeg for fosterhjemsordningen i dag, spesifikt ansvarsfordeling og rammebetingelser. I andre del hever jeg blikket og ser på den politiske prioriteringen av fosterhjem og det biologiske prinsipp. Den tredje delen redegjør for teori om motivasjon og funn fra studier på fosterforeldres motivasjon til å på seg fosterhjemsoppdraget.

Drøftelsen er delt inn i flere underspørsmål som drøfter den overordnede problemstillingen. Den første delen presenterer den største utfordringen for fosterhjemsordningen som er mangelen på fosterhjem. I neste del drøftes det hvorfor vi ikke har klart å rekruttere nok fosterhjem i de senere årene. Deretter drøftes hva som kan gjøre fosterhjemsoppdraget mer attraktivt. Så presenteres spørsmålet om hvorvidt det er en mismatch mellom dagens utvikling og fosterforeldres motivasjon. Dette drøftes på bakgrunn av kunnskapsgrunnet. En del av denne mismatchen er utviklingen med mer samvær som potensielt vil føre til flere tilbakeføringer. Den siste delen av drøftingen drøfter en mulig løsning blant de hovedkategoriene som ble funnet som fosterforeldres motivasjon for oppdraget. Avslutningsvis oppsummeres hva som har blitt gått gjennom i oppgaven, og noen refleksjoner rundt temaet.

2.6 Egen forforståelse

Barnevernsarbeideren er en representant for det offentlige tenkesettet. Den offentlige verden er opptatt av verdier som objektivitet, likebehandling, nøytralitet og følelsesmessig balanse (Havik m.fl., 2005, s. 127, referert til i Nordbye, 2013, s. 297). Dette gir uttrykk for positivisme, et syn på at vitenskapelige teorier må ha en felles, objektiv basis og kun kan handle om fakta som er direkte observerbare. Dette synet har en klar appell i samfunnet vårt (Aadland, 2001, referert til i Nordbye, 2013, s. 297).

Alle barnevernsarbeidere har profesjonsetisk plikt til å komme frem til holdbare etiske vurderinger (FO, 2019). Det vurderes dithen at jeg ikke kan være fullstendig nøytral og objektiv i oppgaven og drøftingen av problemstillingen. Det er en umulig oppgave innenfor samfunnsvitenskapen, fordi den av natur prøver å finne svar på fenomener som ikke er objektive, men av normativ karakter (Cartwright & Montuschi, 2014, s. 12). Allerede i valg av tema for oppgaven kommer dette til uttrykk. Alle har sine grunner til at de velger et tema fremfor et annet, grunner til at en anser nettopp dette temaet som betydningsfullt å skrive om. Da verdifrihet ikke er mulig, vil min profesjonsetiske plikt strekke seg til å reflektere over eget faglig ståsted. Min egen forforståelse og måte å stille spørsmål på er med å påvirke resultatene jeg får. Noe av det unike med samfunnsfagene er det at faglig ståsted i så stor grad påvirkes av egne erfaringer.

Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell består av fem nivåer alle individ påvirkes av. Disse kalles mikro-, meso-, ekso-, makro- og kronosnivå (Tetzchner, 2020). På mikronivå har jeg selv hatt fostersøsken, og slik sett en konkret fosterhjemsordning på nært hold. På mesonivå har jeg tatt med erfaringene mine på mikronivå inn i forståelsen av utdanningen min. På samme måte har emnene på barnevernspedagogutdanningen og studentmiljøet i Trondheim påvirket synet mitt i andre saker.

På eksonivået er det institusjoner jeg ikke har direkte kontakt med selv, men som påvirker synet mitt ubevisst og sekundært. Det kan eksempelvis være foreldres arbeid eller samarbeid. Her kan samarbeidet foreldrene mine hadde med barnevernstjenesten trekkes frem.

Makronivået er det siste nivået og handler om aspekter i samfunnet som gjeldende verdsett, tradisjoner og økonomiske forhold (Tetzchner, 2020). De siste årene har barns medbestemmelse og rettigheter blitt gitt stadig mer oppmerksomhet (Oppedal 2008, referert til i Nordby, 2013, s. 90). Jeg er oppvokst i et vestlig, sekularisert samfunn som har hatt en generell velferdsøkning og vekst av middelklassefamilier de siste tiårene. Et annet eksempel på en viktig tradisjon og verdi som påvirker synet på fosterhjem og institusjon er synet på kjernefamilien som overordnet familiemodell (Levin, 1994, referert til i Martinsen, 2011, s. 2).

Alle nivåene eksisterer i kronosystemet. Hensikten med kronos er å tydeliggjøre betydningen av tiden vi lever i. For eksempel vil spørsmålet hva er et barn og hva barndom innebærer, gi ulike svar avhengig av hvilken tidsepoke en stiller spørsmålet i (Frønes, 1998, referert til i Martinsen, 2011, s. 19). Tidsepoken jeg lever i påvirker mitt standpunkt i samfunnsspørsmål, og med tiden vil dette standpunktet kunne endre seg som følge av trender eller utvikling på området.

Forforståelsen min påvirkes på ulike nivå. Jeg vil avslutte med en oppfordring til leseren av denne oppgaven. Jeg kan være transparent om de aspektene som påvirker mitt syn som jeg er bevisst. Kildene jeg har valgt og kunnskapsgrunnlaget for drøftingen er blitt vurdert som troverdige, men det finnes likevel svakheter. Eksempelvis hvorvidt funn i studier gjort i andre land har overføringsverdi til den norske fosterhjemsordningen. En annen svakhet ligger i det at holdninger og verdi i stor grad eksisterer på ubevisste plan, men påvirker i like stor grad valg av kilder og vurderingen av troverdigheten. Leser oppfordres derfor til å innta en selvstendig posisjon til innholdet, og forståelse for at oppgaven er basert på et utvalg av en rekke studier som finnes på området.

3.0 Kunnskapsgrunnlag

3.1 Fosterhjemsordningen – et ansvar fordelt mellom stat og kommune

Ansvar for barnevernet er fordelt mellom barne- og familiedepartementet, barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), Bufetat, Statsforvalteren, Fylkesnemnda og kommunen. Her vil jeg skille mellom staten (Bufetat) og kommunens ansvar for fosterhjemsordningen. Det kan differensieres mellom kommunens generelle ansvar og den kommunale barneverntjenestens ansvar, men dette vies ikke plass i denne oppgaven.

I all hovedsak er det staten som har ansvaret for at det til enhver tid finnes et tilstrekkelig antall av forskjellige typer fosterhjem som kan ivareta barn med ulike behov (Ekhaugen & Rasmussen, 2015, s. 29). Rekrutteringen gjøres i regi av Bufetats regionskontorer og deres fosterhjemtjenester. Bufdir gjennomfører generelle rekrutteringskampanjer på nettsidene deres, og ved særskilt kompetanse annonseres det etter dette på nett og i aviser. (Ekhaugen & Rasmussen, 2015, s. 29). Bufetat har også ansvaret for at alle fosterhjem får nødvendig grunnleggende opplæring og generell veiledning (NOU, 2018, s. 44). Etaten har det nasjonale ansvaret for fosterhjemsrekruttering og skal ha tilgjengelige fosterhjem som tilsvare kommunenes etterspørsel. Usikkerhetsmomentet er at bistandsplikten først inntreter etter at kommunen har bedt om bistand (NOU, 2018, s. 44).

Kommunenes ansvar er å veilede, følge opp og føre kontroll med hvert enkelt barns situasjon i fosterhjemmet. (NOU, 2018, s. 27). Kommunen skal føre tilsyn med barnets situasjon ved å følge opp og føre kontroll i fosterhjemmet (NOU, 2018, s. 29). Videre har kommunen etter fosterhjemsforskriften ansvar for at fosterhjemmet får nødvendig råd og veiledning så lenge barnet bor i fosterhjemmet (Forskrift om fosterhjem, 2003, §7). For å kunne ivareta dette ansvaret skal barnevernstjenesten besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig, og minimum fire ganger i året (NOU, 2018, s. 45).

I de senere årene har det vært endringer i denne ansvarsfordelingen. Endringer i ansvarsfordelingen mellom stat og kommune er en måte reformer foregår på, gjennom å eksempelvis flytte faglig og økonomisk ansvar fra staten til kommunene (Misund, 2020, s. 7).

3.2 Rammebetingelser for fosterhjemsordningen

De økonomiske rammebetingelsene til fosterforeldre består i hovedsak av arbeidsgodtgjøring og utgiftsdekning (NOU, 2018, s. 16). Arbeidsgodtgjøring skal reflektere en anerkjennelse og kompensasjon for samfunnsoppdraget fosterforeldrene har påtatt seg, og utgiftsdekning skal dekke kostnader forbundet med å ha et barn boende i hjemmet (NOU, 2018, s. 16).

Ved behov for mer hjelp kan fosterhjemmene få forsterkning. Her er det forhøyet lønn, frikjøp fra jobb, forhøyet utgiftsdekning, avlastning, støttekontakt, individuell veiledning og gruppeveiledning som er de hyppigst brukte forsterkningstiltakene (Havik, 2007, referert til i Bunkholdt, 2017a, s. 175).

Utover økonomiske midler og forsterkning er det et grunnopplæringsprogram innenfor den norske fosterhjemsordningen, PRIDE. Det er en metode for rekruttering og en opplæringsmetode som tar opp viktige temaer og gir innføring i hvilke oppgaver fosterforeldre vil møte og hva dette vil kreve av dem (Bunkholdt, 2017a, s. 174). Det er ikke obligatorisk, men etter fosterhjemsavtalen skal fosterforeldre «ta imot veiledning og tilbud om kurs og opplæring som vil sette dem i stand til å ivareta sine oppgaver» (BLD 2011, referert til i Meld. St. 17, (2015-2016), s. 26).

3.3 Politisk prioritering av fosterhjem og vridning fra institusjon

I barnevernsreformen 2004 og oppvekstreformen av 2022 «(...) bruker myndighetene den formelle organisasjonsstrukturen for å tydeliggjøre ansvarsfordelingen (...) (og) hensikten er å tydeliggjøre Bufetats ansvar og å overføre mer ansvar til kommunen, særlig knyttet til fosterhjem (Misund, 2022, s. 9). I Stortingsmeldingen «Trygghet og omsorg – Fosterhjem til barns beste» kommer det frem at «fosterhjem er og har vært et foretrukket tiltak, og det har

I NOVA-rapporten «Institusjonsplassering – siste utvei?» ble det konkludert med at målsettingen om tiltaksvidning fra institusjon til fosterhjem hadde blitt nådd (Backe-Hansen, Bakketeig, Gautun & Grønningsæter, 2011, s. 22). Rapporten skulle evaluere institusjonstilbudet i 2011 og de virkningene barnevernsreformen av 2004 hadde fått for praksis. Deres anbefaling til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet var å ta opp til vurdering om tiltaksvidningen nå hadde gått for langt (Backe-Hansen m.fl. 2011, s. 22). Dette ble begrunnet med at en videre vridning bort fra institusjon sannsynligvis ville føre til at flere barn og unge som er svært vanskelig å hjelpe, ville komme i fosterhjem og at dette

ville medføre en betydelig risiko for utilsiktede flyttinger. Dette ble ikke tatt til følge og Oppevekstreformen av 2022 viser en ytterligere dreining vekk fra institusjon.

Den politiske prioriteringen kan ha sammenheng med det økte fokuset på evidensbaserte tiltak i de senere årene. Studier som sammenligner ungdommer som har bodd på institusjoner og fosterhjem er blitt gitt mye oppmerksomhet. De har vist at ungdommer som har bodd i fosterhjem i større grad fullfører skole og er i jobb, enn ungdommer som har bodd i institusjon (Backe-Hansen, Madsen, Kristoffersen & Hvinden, 2014, s. 159). Dette har senere blitt kritisert da dette ikke har tatt hensyn til andre faktorer som kan innvirke på resultatet. For eksempel kan det tenkes at ungdommer plassert i institusjon har hatt andre vansker som gjør at fosterhjems plassering ikke var aktuelt, og at det ikke er plasseringen i seg selv som fører til forskjellene i utfallene. Vridningen vekk fra institusjons plassering kan også delvis tilskrives verdier og holdninger vi har i Norge om det å ha foreldre og vokse opp i en familie har en egenverdi (Kvaran, 1996, referert til i Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 397).

En tredje grunn til vridningen er det økonomiske aspektet, da en institusjonsplass er mye mer kostbar enn en fosterhjems plassering. Ved å flytte ansvaret for finansieringen fra Bufetat og til kommunene, gir det et klart insentiv for kommunen og slik barnevernstjenester å velge fosterhjems plassering framfor institusjon. Den månedlige egenandelen for en institusjonsplass vil stige fra 76 900 kroner i 2021 til 170 000 kroner i 2022 (Prop. 1 S, (2021-2022), s. 150). I neste del vil jeg se nærmere på en annen politisk prioritering som har konsekvenser for fosterhjemsordningen.

3. 4 Politisk prioritering av det biologiske prinsipp

Et av de viktigste verdimeslige prinsippene i barnevernsloven er det biologiske prinsipp. Det har blitt gitt en betydelig egenverdi, og står sammen med de to andre grunnprinsippene minste inngreps prinsipp og barnets beste (Barnevernloven, 1992). Det har dog vært debatt rundt hvilken plass det biologiske prinsipp skal ha i det norske barnevernet.

I 2011 ble det nedsatt et utvalg, NOU 2012: 5, som fikk som mandat å vurdere den posisjonen det biologiske prinsipp hadde og skulle ha i barnevernet. I presentasjonen av utredningen holdt utvalget fast på det sosiale og kulturelle grunnsyn at det er foreldrene selv som primært skal ha ansvar for omsorgen for sine barn. Det er i unntakstilfellene der omsorgen er mangelfull og potensielt skadelig at betydningen av det biologiske prinsipp må veies opp mot andre hensyn. I disse tilfellene satte utvalget spørsmålsteget ved hvilken plass det biologiske

prinsipp har fått. De «fant lite eller ingenting av teoretisk og forskningsmessig grunnlag for å etablerere det biologiske prinsipp som en god ledetråd» (Bunkholdt, 2017b, s. 277).

Utvalget anbefalte å innføre det utviklingsstøttende tilknytningsprinsippet som nytt førende prinsipp i disse unntakstilfellene. Dette prinsippet var det forskningsmessig grunnlag for, og handler om at relasjonen med omsorgsgivere må være av en viss kvalitet for at barnet skal ha en positiv utvikling. Prinsippet ble senere kritisert i NOU 2016: 16, hvor lovutvalget her mente at prinsippet ikke burde ha noen forrang. Argumentasjonen hvilte i stor grad på at det biologiske prinsipp alltid hadde vært viktig, og at å innføre det utviklingsstøttende prinsipp ville gi for mye makt til den sakkyndige (NOU 2016: 16, s. 49). Anbefalingen har siden det ikke blitt tatt til følge i utarbeidelsen av nye lover eller retningslinjer.

Denne politiske prioriteringen av det biologiske prinsipp kommer også frem i den lave adopsjonsstatistikken av fosterbarn i Norge. Sammenlignet med land som Danmark og Sverige som Norge ellers sammenlignes med, skiller Norge seg ut når det gjelder lovgivning på fosterbarns adopsjon og andelen fosterbarn som adopteres (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 387). Det har vært politisk vilje for å endre dette, hvor det ytres at den lave andelen er uheldig, og at fosterbarn burde få den tryggheten som adopsjon fører med seg (Ruud, 2019). Det anerkjennes at usikkerheten ved stadig omkamp om omsorg kan gjøre det vanskelig for fosterforeldre å knytte seg så sterkt til fosterbarn som de burde av hensyn til barnet (Ruud, 2019). Det er likevel ikke politisk konsensus om dette, hvor det i noe grad varierer hvilken posisjon det biologiske prinsipp og det utviklingsfremmende tilknytningsprinsipp får (Ruud, 2019). Dette gjør at beslutningene som tas på høyere nivå og hvilke partier som styrer departementene er av betydning for fosterhjemsordningen.

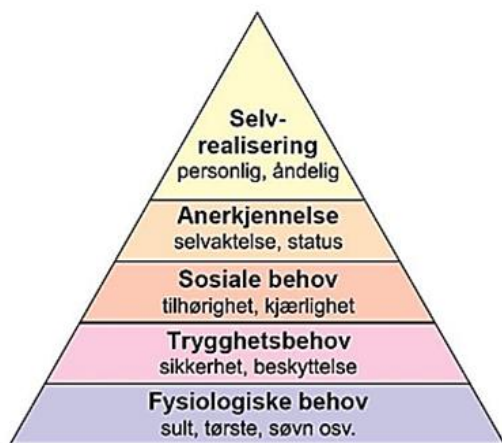
3.5 Fosterforeldres motivasjon til å ta på seg oppdraget

3.5.1 Motivasjonsteori

For å kunne si noe om hvordan det skal gjøres mer attraktivt å bli fosterhjem, vil jeg se nærmere på hva fosterforeldre oppgir som deres motivasjon for å ta på seg fosterhjemsoppdraget. Først vil jeg definere hva som menes med motivasjon i denne oppgaven og teori om motivasjonens rolle for menneskelige handlinger.

Motivasjon kan defineres slik: «Motivasjon er vanligvis forstått som en indre psykologisk prosess i det enkelte individ som skaper en drivkraft som får oss til å handle, som gir retning for handlingen og opprettholder og forsterker handlingen.» (Jacobsen & Thorsvik, 2007, referert til i Åsmul, 2014, s. 5). På en annen måte kan motivasjon defineres som «de biologiske, psykologiske og sosiale faktorene som aktiverer, gir retning til og opprettholder atferd i ulike grader av intensitet for å oppnå et mål» (Kaufmann & Kaufmann, 2015, referert til i Andersen, 2020, s. 19).

Maslow utarbeidet behovspyramiden som utgangspunkt til å forklare hvilke grunnleggende menneskelige behov som finnes og i hvilken rekkefølge de kommer. Dette var den første teorien som ordnet alle menneskelige behov i et system, og har hatt stor betydning for diskusjonen om motivasjon (Kaufmann & Kaufmann, 2015, referert til i Løkenhagen & Kveldstad, 2020, s. 5).

(Rosland, 2021)

Pyramiden er organisert hierarkisk hvor de ulike behovene bygger på hverandre. Den er bygget opp av fem nivåer: fysiologiske behov, behov for sikkerhet, sosiale behov, behov for selvaktelse og behov for selvsaktualisering. Videre deler Maslow behovene inn i to grupper. De tre første behovene kalles underskuddsdekning, og er nødt til å være til stede for at mennesket skal fungere optimalt, mens de to øverste behovene kalles «vekstmuligheter» og skal hjelpe mennesket med vekst og utvikling av selvet (Kaufmann & Kaufmann, 2015, referert til i Løkenhagen & Kveldstad, 2020, s. 5). De to gruppene kan forstås som primære og sekundære behov (Murray, 1938, referert til i Andersen, 2020, s. 18). Jeg har redegjort for Maslows behovsteori som en teoretisk forståelsesramme for menneskets motivasjon. I fortsettelsen vil jeg trekke frem konkrete studier på fosterforeldres motivasjon for oppdraget.

3.5.2 Fosterforeldres motivasjon til å bli fosterhjem

Denne delen vil konsentrere seg om hovedsakelig to studier på fosterforeldres motivasjon. Andersens studie fra 2020 identifiserte tre hovedgrunner for at fosterforeldres hadde meldt seg som fosterhjem. Det første var et ønske om å utvide familien med barn, det andre handlet om at de ikke kunne få egne barn og at adopsjon var et tungvint og økonomisk alternativ, og det tredje var ut ifra et ønske om å gjøre noe for samfunnet (Andersen, 2020, s. 36).

I Andersson studie fra 2001 på fosterforeldres motivasjon for å ta på seg oppdraget ble det funnet ytterligere motivasjonsgrunner. Funnene pekte på fire hovedgrunner til at fosterforeldre hadde valgt å ta på seg fosterhjemsoppdraget. Den ene var å ta ansvar for et spesielt barn de allerede kjente fra familie og nettverk. Den andre grunnen var at de ønsket barn, men kunne ikke selv få biologiske barn. Den tredje var ønsket om å være hjemme med barn, og den fjerde hovedgrunnen var behovet for å fylle tomrommet etter egne barn som var flyttet ut (Andersson, 2001, s. 241). Dette viser et delvis overlapp av motivasjonsgrunner, men også noen forskjeller. Studienes funn og de syv hovedgrunnene til at fosterforeldre tar på seg oppdraget understøttes av flere andre studier (Rodger, Cummings & Leschied, 2006; Baum, Crase & Crase, 2001; Dando & Minty, 1987). Eksempelvis fant Rodger, Cummings & Leschied (2006) at fosterforeldre «ønsker å være kjærlige foreldre for barn».

På bakgrunn av overlappet mellom eldre og nyere studier, kan det hevdes at fosterforeldres motivasjon holder seg relativt stabil over tid. Både «at de ikke kunne få egne barn» og «adopsjon var et tungvint og økonomisk alternativ» og handler om et ønske om å bli foreldre og vil derfor plasseres i samme kategori. De fire hovedkategoriene «å gjøre noe for samfunnet», «å være hjemme med barn», «å være en familie med barn» og «ta ansvar for et barn en kjenner til fra før av» vil brukes som del av kunnskapsgrunnlaget i drøftingen.

4.0 Drøftingsdel

4.1 Mangel på fosterhjem

Mangelen på fosterhjem blir av mange barnevernsledere beskrevet som den største utfordringen innenfor barnevernsfeltet i dag (Meld. St. 17, (2015-2016), s. 32). Mangelen på fosterhjem er ikke en ny utfordring innenfor barnevernsfeltet. I 2011 kom rapporten «Tiltak for å styrke arbeidet med kommunale fosterhjem» fra en arbeidsgruppe oppnevnt av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (Bufdir, 2011). Det ble konkludert med at dersom barnevernet skulle klare å rekruttere og beholde et tilstrekkelig antall gode kommunale hjem, måtte rammevilkårene bedres. (BLD 2011, referert til i Westengen, 2015, s. 16). Dette ble repetert senere i Stortingsmeldingen fra 2016 «(...) har gjennom flere år vært vanskelig å rekruttere nok fosterhjem til å dekke behovet». Det har vært en vedvarende utfordring som har skapt en rekke «følgeproblemer» i tillegg til de direkte og umiddelbare konsekvensene.

Det korte svaret på hvilke utfordringer det er i rekrutteringen av fosterhjem, er mangelen på fosterhjem og konsekvensene av denne mangelen. Med mangel på fosterhjem menes det mer spesifikt å rekruttere tilstrekkelig med riktige fosterhjem som møter barnas behov (NOU, 2018: 18, s. 23). Neste del av oppgaven drøfter grunnene til hvorfor en ikke har klart å rekruttere nok fosterhjem, til tross for at det har vært en vedvarende utfordring i flere år.

4.2 Hvorfor klarer vi ikke å rekruttere nok fosterhjem?

I 2017 var det 247 barn som ventet lengre enn 6 uker på et fosterhjem. Samtidig med dette var det 587 ledige fosterhjem. Ser man kun på tallene kan det derfor sies at det ikke strengt talt er mangel på antall fosterhjem. Det er mangel på antall egnede eller riktige fosterhjem som møter behovene til de barna som trenger fosterhjem. Fosterhjemmene som er tilgjengelige og ikke i bruk vurderes uegnede for det spesifikke barnet som har behov for fosterhjem der og da.

Det er flere grunner til at et fosterhjem blir vurdert som uegnet for et spesifikt barn. Det kan være at de potensielle fosterforeldrene bor for langt unna barnets biologiske familie og nettverk, som vanskeliggjør samvær og kontakt med biologisk familie. Eller så kan det være at fosterhjemmet ligger isolert til, slik at samarbeidet barnet trenger med BUP eller andre

instanser ikke er mulig. En annen viktig grunn er at fosterforeldre har ønsker og tanker om hvilken type barn de vil ha ansvar og omsorg for. I en forskningsrapport fra 2013 viste at de fleste fosterforeldre ønsket seg et barn i førskolealder, og at mange ikke overveide å ta imot et barn med store vansker (Backe-Hansen m.fl., 2013, referert til i Meld. St. 17, (2015-2016), s. 32). Med det sagt kan overskriften endres fra hvorfor barnevernet ikke klarer å rekruttere nok fosterhjem, til hvorfor det ikke rekrutteres nok egnede fosterhjem. Fosterhjem som passer overens med den gruppen barn som har behov for det.

Det stilles generelle krav til egenskaper og kvaliteter fosterforeldre må ha:

«Fosterforeldre må ha særlig evne, tid og overskudd til å gi et barn et trygt og godt hjem. Fosterforeldre må ha en stabil livssituasjon, alminnelig god helse og gode samarbeidsevner. De må ha økonomi, bolig og et sosialt nettverk som gir barn muligheter til livsutfoldelse. Fosterforeldre må også ha god vandel og kunne legge fram tilfredsstillende politiattest» (Forskrift om fosterhjem, 2003, § 3).

Utover de generelle kravene til fosterforeldrene er det en rekke andre grunner til hvorfor det ikke rekrutteres nok fosterhjem.

En av grunnene er at tallet på antallet fosterhjem det er behov for er større nå enn hva det har vært tidligere. I de senere årene har stadig flere barn og unge fått hjelp fra barnevernet, og fra 2007 til 2017 økte antallet barn som hadde barnevernstiltak fra ca. 32 500 til 39 500, en økning på 22% (NOU 2018, s. 49). I tillegg til dette har fosterhjems plassering vært og er et foretrukket tiltak, og dreiningen fra institusjon har hatt konsekvenser (Meld St.17, (2015-2016), s. 47). Det har resultert i at en større prosentandel av omsorgsovertakelsene ender i fosterhjems plassering enn tidligere. Økningen i antall barn i fosterhjem har derfor vært sterkere enn den generelle veksten i antall barn som har fått hjelp av barnevernet (NOU 2018: 18, s. 49).

Fosterhjemsomsorgen påvirkes også av langsiktige utviklingstrekk i samfunnet. Over de seneste tiårene har stadig flere kvinner gått ut i inntektsgivende arbeid, slik at andelen familier som har et overskudd av tid til å være fosterforeldre, har blitt redusert (NOU 2018: 18 s. 49). I tillegg til dette har det vært en generell samfunnsutvikling med gjennomsnittlig høyere livskvalitet og voksende middelklasse som er avhengig av to inntekter (Meld St. 17, (2015-2016), s. 48).

En annen grunn handler om oppfølging. Fosterforeldre som har erfart uforutsigbarhet eller konflikter rundt økonomiske rammer eller sviktende oppfølging, kan vegre seg for å påta seg et nytt fosterhjemsoppdrag. Dette fører til at fosterhjemsoppdraget i stor grad har blitt et engangsoppdrag, og er en dårlig utnyttelse av fosterhjemmene som melder seg. I annen rekke kan misnøyen knyttet til økonomiske rammer eller oppfølging spres videre i nettverk og til andre mulige fosterforeldre. I en studie gjort av Norsk Fosterhjemsforening var det bare 35% av de spurte som ønsket å fortsette som fosterforeldre (Norsk fosterhjemsforening, 2020, referert til i Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 318).

En systemisk årsak til mangelen på fosterhjem er usikkerhet knyttet til hvem som har ansvaret for rekrutteringen. Ansvaret er delt mellom stat og kommune, men ansatte i kommunalt og statlig barnevern er uenige om hvor langt kommunens ansvar for å rekruttere fosterhjem i slekt og nettverk rekker, før Bufetats ansvar trer inn (Ekhaugen & Rasmussen, 2015, s. 62). En annen utfordring på systemnivå er konkurranse mellom Bufetat og diverse private aktører. Private aktører rekrutterer hjem, og tilbyr disse til Bufetat i en pakke som omfatter oppfølging og veiledning. De gode rammene og den tette oppfølgingen de private aktørene gir, har gjort dem til attraktive avtaleparter for fosterforeldre (Meld. St. 17, (2015-2016), s. 48). Veksten her har imidlertid gjort det vanskeligere å rekruttere ordinære fosterhjem for kommunene.

4.3 Hva kan gjøre fosterhjemsoppdraget mer attraktivt?

Det er blitt trukket frem og diskutert ulike løsninger og tiltak som kan gjøre fosterhjemsordningen mer attraktiv. Her vil jeg drøfte noen av tiltakene som kan gjøre fosterhjemsoppdraget mer attraktivt.

Flere har tatt til orde for å bedre de økonomiske rammene for fosterhjemsoppdraget. Både PwC og Bufdir har anbefalt for at grunnsatsen fosterforeldre i dag mottar bør økes og gjøres til en statlig ordning (Meld St. 17, (2015-2016), s. 80). PwCs argument gikk på at en økt grunnsats ville gjøre det attraktivt for flere familier å være fosterforeldre.

I 2017 ble det oppnevnt et fosterhjemsutvalg som ble gitt i oppgave å utrede rammevilkårene for ordinære fosterhjem. Temaene utvalget skulle se på var blant annet trygd, pensjon og skatt. Utvalget bak NOU 2018 foreslo at det skulle innføres en generell ordning som kompenserer frikjøpte fosterforeldre i ordinære fosterhjem for tap av tjenestepensjon (NOU,

2018: 18, s. 19). I tillegg til en rett til inntektskompensasjon ved permisjon den første perioden etter at barnet har flyttet inn (NOU, 2018: 18, s. 21).

Til tross for anbefalingene fra PwC, Bufdir og utvalget bak NOU 2018 vurderte regjeringen det slik at «at det ikke er behov for å endre rammevilkårene rent økonomisk» (Meld St. 17, (2015-2016), s. 81). Begrunnelsen var at «målet er at fosterforeldre skal få støtte slik at de klarer oppdraget, ved at forsterkning i større grad skal skje gjennom økt oppfølging, veiledning og praktisk tilrettelegging heller enn økt økonomisk godtgjøring og frikjøp» (Meld. St. 17, (2015-2016), s. 79).

Bunkholdt (2017) har tidligere tatt opp holdningen på politisk nivå om at «ingen skal tjene på å være fosterforeldre» (Bunkholdt, 2017b, s. 285). Denne holdningen er også å finne i denne rapporten Barne- og likestillingsdepartementet bestilte:

«Vektleggingen av økonomiske rammebetingelser (...) gjør at oppgaven ses mer på som en jobb enn som en samfunnsoppgave, og dette kan vri rekrutteringen i retning av mindre egnede fosterforeldre som mer er ute etter en anledning til å være hjemme mot betaling enn å yte det denne oppgaven trenger» (Ekhaugen & Rasmussen, 2015, s. 139).

I funnene fra Andersson (2001) studie var en motivasjon et ønske om å være hjemme med barn. Hvor utbredt denne motivasjonen virkelig er kan diskuteres. Det ses imidlertid som en kontrast til erfaringer fra praksis. Her var flere fosterforeldre tidvis frustrerte over forhandling og frikjøp, men at ble slik fordi samarbeidsinstansene barnet trengte hadde arbeidstider som kolliderte med arbeidstidene deres.

I tillegg til utfordringer i forhandlingen av økonomiske midler er oppfølging og støtte noe mange fosterforeldre etterspør (Wiik & Nilsen, 2018). I en studie av hvilke erfaringer fosterforeldre har med å samarbeide med barneverntjenesten forteller en informant at «(...) når barnet er plassert der så er det liksom, da skal du liksom bare ha det bra og seile din egen sjø» (Wiik & Nilsen, 2018, s. 50). Mange fosterforeldre opplever å bli stående alene i oppdraget, og om de får hjelp er vilkårlig og opp til flaks.

På en annen side viser funn fra flere studier bekrefter at det er en utfordring å skulle være et offentlig hjem (Wiik & Nilsen, 2018, s. 41). Fosterhjemsbesøk, møter og veiledning kan oppleves som støtte, men også som innblanding og en påminnelse på at man ikke er en

«vanlig» familie. Fosterforeldre forteller eksempelvis at «det er ikke barnet som sliter en ut, men apparatet rundt barnet, det å bli en offentlig familie» (Aftenposten, april 2008).

Fosterforeldre har mange ulike instanser de må forholde seg til ved siden av omsorgsrollen, deriblant barneverntjenesten, tilsynsmyndigheter, biologisk nettverk og avlastningshjem.

Fosterhjemsoppdraget kan derfor også gjøres attraktivt å gjøre fosterfamilien mer selvstendig.

Fosterforeldre har i dag få individuelle rettigheter etter barnevernloven (NOU, 2018: 18, s. 19). Det har blitt tatt til orde for at fosterforeldre burde få flere rettigheter på politisk hold «viktig å øke fosterforeldres rettigheter som partsrettigheter» (Hansen, 2016). Videre er det foreslått at fosterforeldre skal gis uttalerett i saker om flytting at barnet, i tillegg til en løpende oppdatering av fosterhjemsavtalen (NOU, 2018: 18, s. 22).

Studiene om fosterforeldres motivasjon og preferansene fosterforeldre har for fosterbarn gir en klar indikasjon for hva som kan gjøres for å gjøre oppdraget mer attraktivt. Fosterforeldres motivasjon er å få bli foreldre, å få være en familie med barn. Fosterforeldre ønsker helst et yngre barn med få vansker, slik at det blir tilnærmet som å skulle få sitt eget barn, og de ønsker å få være en «vanlig» familie (Backe-Hansen, Havik & Grønningsæter, 2013, s. 121). Fosterforeldre ønsker å få adoptere for at fosterbarnet «skal bli vårt barn, fullt og helt» (Skogstrøm, 2019). Utfordringen ved å etterkomme disse ønskene kommer av hensynet til det biologiske prinsipp, særlig når det gjelder adopsjonsspørsmålet. Oppsummert kan pensjonspoeng ved frikjøp, mer oppfølging og støtte på den ene siden, og flere rettigheter, større beslutningsfrihet og adopsjon på den andre siden gjøre fosterhjemsoppdraget mer attraktivt.

4.4 Er det en mismatch mellom dagens utvikling og fosterforeldres motivasjon?

Bunkholdt (2017) har gjennom de siste tiårene kommet frem til forslag om hva som er akseptabel motivasjon for fosterhjem. Hun mener det foreligger to grunnleggende motivasjonsmønstre. Det ene er ønske om å få et barn, eller flere barn, mens det andre er identifisering av omsorg for et sviktet barn på bakgrunn av ens egen oppvekst (Bunkholdt, 2017, referert til i Andersen, 2020, s. 19). Dette bekreftes delvis av studier på området (Andersson, 2001, Andersen, 2020). De fire hovedkategoriene for motivasjon identifisert i kunnskapsgrunnlaget var «å gjøre noe for samfunnet», «å være hjemme for å ta vare på egne barn», «utvide familien med barn» og «ta ansvar for et bestemt barn man kjenner til».

Motivasjon er den kraften i det enkelte individ som får en til å handle, og som gjør at individer klarer å opprettholde denne handlingen (Jacobsen & Thorsvik, 2007, referert til i Åsmul, 2014, s. 5). I denne sammenhengen handler det om grunnene til at fosterforeldre velger å ta på seg oppdraget og klarer å stå i det.

Maslows behovsteori argumenterer for at det eksisterer et hierarki som menneskers ulike behov eksisterer i. Om individer ikke får dekket behovene sine på et lavere nivå, vil ikke individet forsøke å dekke de på et høyere nivå før de lavere er dekket. Her kan motivasjonen «å gjøre noe for samfunnet» drøftes. Den ligger på et høyere nivå i pyramiden og handler om å realisere sitt potensiale eller personlig vekst. Den er å regne som et sekundært behov, og der det er kryssende hensyn på lavere nivå vil det måtte vike. Både «Trygghetsbehov» og «Sosiale behov» ligger på lavere nivå, og handler her om å være sikker, trygg og ha kjærlige relasjoner i fosterhjemmet. Studier på dagens ordning finner at mange av de unge som en tenker å flytte i fosterhjem, har rus- eller atferdsproblematikk eller alvorlige relasjonsproblemer (Backe-Hansen m.fl., 2011, 123). Dersom en ungdom med atferdsproblematikk skulle flyttet inn og oppleves som en trussel mot tryggheten, vil behovet for selvrealisering måtte vike. Med dagens utvikling for fosterhjemsordningen kan derfor motivasjonen å ville gjøre noe for samfunnet ikke regnes som en tungtveiende motivasjon fosterhjemsordningen kan lene seg på.

Det kan hevdes at det samme gjelder for motivasjonen å være hjemme med egne barn. Motivasjonen å være hjemme med barn peker mot en preferanse eller et fortrukket alternativ, fremfor noe som er nødt til å være til stede for at et menneske skal fungere optimalt. På lik linje med å ville gjøre noe for samfunnet tilhører den derfor de høyere nivåene av pyramiden. Med gjeldende utvikling i fosterhjemsordningen er det grunn til å tro at denne motivasjonen ikke står støtt. Dette vil da muligens oppfylle ønsket fra politisk hold om å ikke rekruttere fosterforeldre med denne motivasjonen. I fortsettelsen vil jeg se på de to resterende hovedkategoriene.

Den tredje hovedkategorien «å utvide familien med barn» overlappes av ulike grunner; ønske om «å utvide familien med barn», «som alternativ til adopsjon» og «for å fylle romrommet etter egne barn har flyttet ut». Alle tre handler om å få være en familie med barn. Denne hovedkategorien kan en argumentere for at ligger i nivået for sosiale behov, tilhørighet og kjærlighet. Å bli forelder anses som mange som en del av den menneskelige tilværelsen og er noe en «må» oppleve i løpet av livet. Dette nivået tilhører de tre laveste nivåene og tilhører

underskuddsnivået. Underskuddsnivået refererer til at det å ikke dekke et behov på dette nivået vil oppleves som en mangel, og må dekkes. Til forskjell fra behovene på et høyere nivå er mer å anse som et pluss eller ekstra gode om de oppfylles. I lys av teorien er denne motivasjonen derfor tungtveiende og sterk. Det som derfor er av betydning å se på er om det virkelig blir tilnærmet lik en «vanlig» familie med barn, når det er som et alternativ til adopsjon. Her vil oppgaven konsentrere seg om to mulige mismatcher og deles i to deler. Den ene handler om gruppen barn som i dag plasseres i fosterhjem samt økt profesjonalisering. Den andre delen ser nærmere på adopsjon, samvær og tilbakeføring.

4.4.1 Profesjonalisering av fosterhjemmene

I vår norske kontekst er den ordinære familiesammensetningen blitt gitt en egenverdi, og det er derfor en fordel at fosterhjem ligner denne (Kvaran, 1996, referert til i Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 397). Fosterhjemmene kan ivareta omsorgs- og oppdragelsesaspektene på tilfredsstillende måte, men utfordringen blir å skulle kompensere for alvorlig omsorgssvikt, manglende tilknytning og behandlingsbehov (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 397).

Rapporter på gruppen barn som skal flyttes i fosterhjem fant at mange av de unge har rus- eller atferdsproblematikk eller alvorlige relasjonsproblemer (Backe-Hansen m.fl., 2011, s.123). I en større studie fra 2020 fortalte rapporterte en svært høy andel fosterforeldre at de hadde blitt ubehagelig overrasket over hvor store problemer fosterbarnet viste seg å ha (Norsk Fosterhjemsforening, 2020, referert til i Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 318). Den ytterligere dreiningen fra institusjon til fosterhjem i Oppvekstreformen av 2022 gir grunn til å tro at andelen barn med slik problematikk vil stige. Dette kan skape et behov for fosterforeldre med mer kompetanse på hvordan slike utfordringer skal håndteres. I forlengelsen av dette er det nødvendig å drøfte hva profesjonalisering av fosterhjemmene vil kunne bety.

Profesjonalisering kan ses på to ulike vis. Profesjonalisering kan innebære at fosterforeldre får større kunnskaper og ferdigheter, og på den måten nærmer seg en faglig rolle nær et omsorgsyrke (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 323). Et annet perspektiv er at med den økende kompetansen endres de økonomiske vilkårene for fosterforeldre i form av høyere avlønning og pensjonspoeng (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 324). Det er i realiteten ofte svært krevende å være foster- og beredskapsforeldre, og økt kompetanse vil kunne være svært positivt (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 302). Det aktualiserer spørsmålet om hvor mye faglig

kompetanse som skal kunne forventes uten at det kvalifiserer eller gir krav på økonomiske goder eller andre rettigheter.

Det er imidlertid ytret bekymringer til hvilke konsekvenser slike rettigheter kan få for barna og ungdommene i fosterhjemmene. At fosterforeldre gis fridager og ferie fra fosterhjemsoppdraget kan oppleves som alvorlig avvisning og styrke følelsen av at det er en jobb og ikke en familie (Berge, 2010, s. 197). Det kan argumenteres for at dette vil kunne ødelegge tilhørigheten og familierelasjonene som anses som selve fordelene ved fosterhjems plassering (Berge, 2010, s. 197).

Jeg har ikke sett på studier som sammenligner utfordringer foreldre har med biologiske barn og fosterforeldre med fosterbarn. Det vil nok alltid være utfordringer tilknyttet oppdragelse, oppvekst eller annet som skjer i livene til barn og foreldre. Det er imidlertid nødvendig å ha en åpen og kritisk diskusjon om hvor langt man skal gå i retning av å profesjonalisere fosterhjemsordningen før selve foreldre- og familietanken som ligger i bunnen blir borte (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 324).

4.4.2 Mer samvær, flere tilbakeføringer?

Den andre mismatchen handler om samvær, tilbakeføring på den ene siden i kontrast til adopsjon. Her vil jeg se på hvordan dommene som mot Norges i den europeiske menneskerettighetsdomstolen, heretter EMD, har påvirket norsk barnevernspraksis (Strand-Lobben and others v. Norway, 2019).

Etter dommene mot Norsk barnevern i EMD og medieoppmerksomheten rundt det ble det et nyvunnet fokus på at alle omsorgsovertakelser i utgangspunktet er midlertidige. Ifølge EMD må Norge bedre samværsordninger, utvikle metoder og hjelpe foreldrene med å lage et miljø som vil muliggjøre tilbakeflytting (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 376). Kritikken gikk på at det biologiske prinsippet ikke ble holdt høyere i norsk barnevernspraksis, og at det lave samværsomfanget var en hindring for senere tilbakeføring. Dette er interessant, da Norge på politisk nivå prioriterer betydningen av det biologiske prinsipp i høyere grad enn hva forskningsfunn tilsier at det har.

I ettertid ble konsekvensene for praksis at det ble satt et generelt høyere samværsomfang enn hva det hadde blitt gjort tidligere. Da Høyesterett tok opp sakene ble det slått fast at så lenge målsettingen om gjenforening ikke er oppgitt, må det fastsettes så mye samvær som det er

mulig å gi uten å tilsesette hensynet til barnets beste (HR-2020-662-S). Effekten av dette ble merkelig der jeg var i praksis, som fikk en jobb med å utbedre og utvide tilsynsordningene for å holde tritt med samværsomfanget domstolene nå satte.

Samvær og fosterfamilie har i lengre tid vært et tema, og metastudier finner at samvær både kan stabiliseres og destabiliseres av samvær (Sen & Broadhurst, 2011, referert til i Backe-Hansen m.fl. 2013, s. 33). Det er ulike holdninger til samvær og studier finner at «Nesten uten unntak synes foreldre at de har for lite samvær og ønsker mer, mens fosterforeldre ønsker mindre samvær (Bunkholdt, 2017a, s. 237). Dette passer godt overens med funnene om motivasjon som i så stor handlet om å være en familie med barn. Det kan tenkes at samvær kan fungere som en påminner om at fosterfamilien ikke er en “vanlig” familie. En annen del av det kan handle om hvilke følger hyppig samvær kan ha.

Studier viser at barn som har jevnlig kontakt med sine foreldre har større sannsynlighet for tilbakeføring (Sen & Broadhurst, 2011, referert til i Gording Stang & Baugerud, 2018, s. 18). Når det idag settes et generelt høyere samværsomfang med målsettingen om å øke tilbakeføringer, kan det hevdes at andelen tilbakeføringer vil øke i fremtiden. I dag er det juridisk sett ikke grunnlag for å ordne kontakt og samvær med fosterfamilien dersom barnet skulle flytte tilbake til foreldrene (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 383).

I 2019 ble det skrevet en artikkel om en fosterfamilie som ønsket å adoptere fosterbarnet sitt «Nora er en velfungerende syvåring og ikke et sårbart barn. Det blir brukt som argument mot at fosterforeldrene får adoptere henne» (Skogstrøm, 2019). Fosterforeldre kan føle at de blir straffet for at det nå går bedre med fosterbarnet. At barnet er velfungerende brukes som argument mot adopsjon, men brukes så vel som et argument for mer samvær og tilbakeføring.

I matchingen av potensielle fosterforeldre med fosterbarn, bør det være en rimelig samstemthet mellom antatt varighet av plasseringen og fosterforeldrenes forventninger om varighet. Fosterforeldre som tenker seg varig plassering, burde ikke få et fosterbarn som forventes å kunne flytte hjem i overskuelig fremtid (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 321). For å ikke bevisst sette opp til en uheldig matching mellom fosterforeldre og fosterbarn vil dette kunne utelukke mange mulige fosterforeldre.

Som tidligere nevnt har det vært politisk vilje for å øke andelen adopsjoner blant fosterbarn (Ruud, 2019). I tiden rundt og etter EMD-dommenes medieoppmerksomhet Norge, har det

derimot vært stille om dette. Det er ikke uventet, men det kan diskuteres hvorvidt dette har vært heldig for fosterbarn og fosterhjemsordningen.

Et vedtak om omsorgsovertakelse skal ikke treffes om det ikke anses som strengt nødvendig og ikke kan løses på annen måte, sett ut fra situasjonen. Når dette først er gjort er det ikke slik at tilbakeføring ikke kan forekomme, men det er av stor betydning å se på hvordan barna best mulig kan få hjelp med eventuelle skader eller mangler i helse og utvikling. Derfor er det interessant å se på studier av fosterbarn og hvordan de klarer seg senere.

Det har blitt gjennomført mange studier som sammenligner adoptivstatus med fosterhjemsstatus og «vanlig» oppvekst. Funn fra flere studier viser at adoptivbarna klarer seg like bra som barn med «vanlig» oppvekst, til sammenligning med barn med langvarig fosterhjemsstatus som klarte seg dårligere (Triselotis & Hill, 1990, referert til i Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 385). Adopsjon gir i større grad den ønskelige kompensatoriske effekten etter omsorgssvikt, enn hva fosterhjems plassering gjør (Vinnerljung & Hjern, 2011, referert til i Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 386). Det kan argumenteres for at adopsjon kan bære med seg en trygghet som langvarig fosterhjemsstatus ikke gir.

Oppgaven har tidligere vært innom at norsk barnevernslovgivning og praksis skiller seg fra landene vi ellers sammenligner oss med. Det ses en politisk motvilje mot at fosterhjemsoppdraget skal anses som en jobb, men også mot adopsjon av fosterbarna. Mer samvær og flere tilbakeføringer vil kunne hevdes å være selve motsatsen til fosterhjemsadopsjon. Når motivasjonen for å bli fosterforeldre i så stor grad gikk på å være en familie med barn er det grunnlag for å si at det eksisterer en mismatch her. Dette vil kunne føre til at gruppen fosterforeldre med denne motivasjonen minker i de kommende årene.

4.5 En mulig løsning

Den siste av de fire hovedkategoriene var at fosterforeldrene hadde kjennskap til et bestemt barn og ville ta ansvar for dette (Andersson, 2001). I de senere årene har det vært en dreining i retning av flere slekts- og nettverks plasseringer. Etter barnevernloven og fosterhjemsforskriften skal barnevernstjenesten alltid vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem (Barnevernloven, 1992, §4-22; Forskrift om fosterhjem, 2003, §4).

I lys av Maslows behovsteori vil motivasjon som handler å ta ansvar for et barn man kjenner til fra før av være en robust motivasjon som kan tåle mye. Denne motivasjonen kan ses som en klar del av nivået sosiale behov, tilhørighet og kjærlighet. Tilhørigheten til familiemedlemmer er i lys av behovsteorien en sterk motivasjon. Nivået tilhører underskuddsdekning, som tilsier at besteforeldre kan oppleve en mangel i form av ubehag eller sterke følelser ved å ikke ta ansvar for barnebarnet. Videre vil utfordringer med samvær og tilbakeføring ikke være like tydelige, fordi det ikke foreligger den samme trusselen. Familiens naturlige kontakt gjør samvær naturlig, og ved en tilbakeføring betyr ikke dette et brudd med fosterfamilien.

På den andre siden har studier vist at typiske fosterhjem i slekt og nettverk skiller seg fra de utenfor ved å ha dårligere helse og økonomi, færre i jobb og flere aleneforsørgere (Backe-Hansen, Havik & Egelund, 2010, s. 20). Dette vil muligens ikke passe overens med fosterhjemsforskriftens krav til fosterhjem som blant annet innebærer god nok bolig, økonomi og helse og å kunne gi barnet muligheter til livsutfoldelse (Forskrift om fosterhjem, 2003, §3). Nesten halvparten av barna plassert i slekt og nettverk bor hos besteforeldrene sine (Holtan, 2002, referert til i Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 342). Dette kan gi begrensede muligheter til livsutfoldelse. Så vel som dette vil det kunne bli en uheldig kombinasjon mellom besteforeldre med mindre overskudd og ungdom med større omfang av utfordringer.

En annen utfordring er om familien ikke har et avklart forhold til omsorgssvikten som forelå for omsorgsovertakelsen. Studier viser at barnevernstjenesten får mindre innsyn i familier i slekt og nettverk, og at de er mindre åpne når det gjelder problemer (Bunkholdt & Kvaran, 2021). Det vil kunne gjøre det vanskeligere å se tegn på en uheldig plassering.

Likevel skal den sterke motivasjonen hos fosterforeldrene som ligger bak en slik plassering ikke undervurderes. Dersom vi skal kunne rekruttere nok fosterhjem vil plassering i slekt og nettverk være en stor, tidligere lite utnyttet ressurs. Med kampanjer og målrettet informasjonsarbeid kan disse hjemmene i større grad brukes. Imidlertid er det viktig vedkjenne at selv om denne typen plasseringer kan kompensere for noen utfordringer, vil det trolig dukke opp andre typer og nye former utfordringer i fremtiden.

5.0 Avslutning

Her vil jeg oppsummere hva jeg har gått gjennom i denne oppgaven og løfte frem et par refleksjoner på temaet.

I denne oppgaven har jeg benyttet meg av behovsteori og studier på motivasjon sett oppimot politiske prioriteringer som er gjeldende på fosterhjemsområdet. Den overordnede problemstillingen for oppgaven har vært hvilke utfordringer det er i rekrutteringen av fosterhjem. Den åpenbare utfordringen er mangelen på nok egnede fosterhjem og konsekvensene av dette. Grunnene til at vi ikke har klart og ikke klarer å rekruttere nok fosterhjem er at det i dag er større behov for fosterhjem enn tidligere. Til dels handler det om en generell utvikling i antall barn tilknyttet barnevernet, til dels plasseres barn som tidligere ble plassert i institusjon i dag i fosterhjem. Andre grunner til mangelen er en generell samfunnsutvikling med flere i arbeid gjør også at færre tar seg råd til å være hjemme og har tid til å ta vare på et barn. Det kan også skyldes usikkerhet og uenighet mellom stat og kommune når det gjelder ansvaret for rekrutteringen. Mangelfull oppfølging av barnevernstjenesten trekkes også frem som en årsak til at fosterhjem ikke velger å ta på seg et nytt oppdrag, og er negativt for rekrutteringen da det gir fosterhjemsoppdraget et dårlig omdømme.

Den andre delen av drøftingen ser på hva som kan gjøres for å gjøre fosterhjemsoppdraget mer attraktivt. På den ene siden kan økonomiske rammer, pensjonspoeng ved frikjøp, mer støtte og oppfølging gjøre oppdraget mer attraktivt. På den andre siden vil mindre offentlig innblanding, større selvbestemmelse og økte muligheter for adopsjon være faktorer som kan gjøre oppdraget mer attraktivt.

Dette leder opp til spørsmålet om det er en mismatch mellom dagens utvikling og fosterforeldres motivasjon. Svaret på dette er både ja og nei. Dagens utvikling kan føre til at en mister en større gruppe fosterforeldre. Dreiningen fra institusjon og politisk motvilje kan gi utfordringer for gruppen fosterforeldre som ønsker å gjøre noe for samfunnet eller som ønsker å være hjemme med barn. Videre vil den politiske prioriteringen av det biologiske prinsipp og EMD-dommene kunne stå i veien for den gruppen som ønsker å være fosterforeldre nettopp for å bli foreldre. Men, utviklingen er også i overenstemmelse med motivasjon om å ta ansvar for et barn en kjenner til fra før. Her foreligger det politisk velvilje og økonomiske insentiver så vel som at motivasjonen er teoretisk forankret og står sterkt i lys av den.

Avslutningsvis vil jeg komme med noen refleksjoner. I dag er det en utvikling der ansatte som ansettes på institusjoner fra og med 2022 skal ha relevant Bachelor. Kompetansen på institusjoner heves, og når barn i fosterhjem har så lik problematikk eller samme bakgrunn for plassering bør det tilsi at ressurser og kompetanse bør økes innenfor fosterhjemsområdet også. Dette stiller spørsmål ved om det forventes at fosterforeldre skal gjøre dette på eget initiativ eller om den økte kompetansen også gir grunnlag for økonomisk kompensasjon.

Dersom det er det økonomiske aspektet som styrer utviklingen og dreiningen fra institusjon, håper jeg ikke at resultatet blir at fosterhjemmene må profesjonaliseres. I så tilfelle vil reformene bare bety nedbygging av et tilbud og kompetanse på et område, for å så bygge opp det samme tilbudet og kompetansen i ny forkledning.

6.0 Litteraturliste

Andersen, C. (2020) *Drivkraften til å bli fosterforeldre – en kvalitativ undersøkelse om fosterforeldre* [Master]. Oda.oslomet.no

https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/10642/9378/Andersen_SBV_2020.pdf?sequence=2

Andersson, G. (2001) The motives of foster parents, their family and work circumstances, *The British Journal of Social Work*, Volum 31, utg. 2, s. 235–248.

<https://doi.org/10.1093/bjsw/31.2.235>

Backe-Hansen, E., Bakketeig, E., Gautun, H. & Grønningsæter, A. B. (2011). *Institusjonsplassering - siste utvei? Betydningen av barnevernsreformen fra 2004 for institusjonstilbudet*. (NOVA-rapport 21/2011). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5195/6378_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
https://pure.vive.dk/ws/files/267058/4330_3.pdf

Backe-Hansen, E., Madsen, C., Kristofersen, L. & Hvinden, B. (2014). *Barnevern i Norge 1990-2010: En longitudinell studie*. (NOVA Rapport 9/2014). Høgskolen i Oslo og Akershus.

https://bufdir.no/globalassets/global/barnevern_i_norge_1990_2010_nova.pdf

Backe-Hansen, E., Christiansen, Ø. & Havik, T. (2013). *Utilsiktet flytting fra fosterhjem: en litteratursammenstilling*. (Notat 2/2013). NOVA.

<https://bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00001862>

Backe-Hansen, E., Egelund, T. & Havik, T. (2010). *Barn og unge i fosterhjem – en kunnskapsstatus*. NOVA.

https://pure.vive.dk/ws/files/267058/4330_3.pdf

Baum, A. C., Crase, S. J. & Crase, K. L. (2001). Influences on the decision to become or not become a foster parent. *Journal of Contemporary Human Services*, 82, s. 202–213.

<https://doi.org/10.1606/1044-3894.205>

Barnevernloven (1992) *Lov om barneverntjenester* (LOV-1992-07-17-100). Lovdata.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>

Berge, J. (2010). Et fosterhjem – først og fremst en arbeidsplass?: Nye rettigheter for foreldre på bekostning av barnevernsbarna. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 2010/87. s. 196.198.

<https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2010-03-06>

Bufdir (2021, 17. desember). *Oppsummert status i tall for barnevernet*

https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Oppsummert_status_i_tall_for_barnevernet/

Bufdir (2022, 3.mars) *Statlig familiehjem – hva nå?*

<https://bufdir.no/contentassets/b07047649a3446bba79eeb846e30c4c0/statlig-hjem---hva-na.pdf>

Bufdir (u.å) *Ulike typer fosterhjem*. (Hentet: 12.04.2022)

<https://ny.bufdir.no/fosterhjem/ulike-typer-fosterhjem/#fosterhjem>

Bunkholdt, V. (2017). *Fosterhjemsarbeid – Fra rekruttering til tilbakeføring*. (4.utg)

Gyldendal Akademisk

Bunkholdt, V. (2017). Ikke ta selvfølghetene selvfølghelig. *Norges Barnevern, nr. 4, vol 94*, s. 274-288.

<https://www.idunn.no/doi/epdf/10.18261/issn.1891-1838-2017-04-05>

Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2021). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. (2. utg.) Gyldendal.

Cartwright, N. & Montuschi, E. (2014). *Philosophy of Social Science. A new Introduction*. Oxford: Oxford university press.

Dando, I. & Minty, B. (1987). What makes good foster parents? *British Journal of Social Work, 17*, s. 383-400.

<https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.bjsw.a055354>

Ekhaugen, T. & Rasmussen, I. (2015) *Barnevernet - et utfordrende samliv mellom stat og kommune*. Vista Analyse AS rapport 51/2011.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/barnevernet/id2469700/>

FO (2019) *Yrkesetisk grunnlagsdokument: for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere*. Fellesorganisasjonen.

<https://www.fo.no/yrkesetikk/fo-yrkesetisk-grunnlagsdokument-2019-2023-article6951-1346.html>

Forskrift om fosterhjem (2003). *Forskrift om fosterhjem*. (FOR-2003-12-18-1659). Lovdata.

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2003-12-18-1659>

Gillis-Arnold, R., Crase, S. J., Stockdale, D. F. & Shelley, M. C. (1998). Parenting attitudes foster parenting attitudes, and motivations of adoptive and nonadoptive foster parent trainees. *Children and Youth Services Review*, 20, s. 715–732.

[https://doi.org/10.1016/S0190-7409\(98\)00033-4](https://doi.org/10.1016/S0190-7409(98)00033-4)

Gording Stang, E. & Baugerud, G-A. (2018). *Samvær etter omsorgsovertakelse - En barnefaglig og juridisk utredning*. (Rapport nr. 10, 2018). OsloMet.

<https://bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00004801>

Hansen, A. (2016, 17.august) Horne: - Kan være en belastning for barn å bli flyttet etter konflikt mellom fosterhjem og barnevern. *Dagbladet*.

<https://www.dagbladet.no/nyheter/horne---kan-vaere-en-belastning-for-barn-a-bli-flyttet-etter-konflikt-mellom-fosterhjem-og-barnevern/60603831>

Humana (2022). *Familiehjem*. Humana Norge

<https://www.humananorge.no/Familiehjem/>

Leder. (2019, 9. februar). Aftenposten mener: Tallet på adopsjoner bør opp. *Aftenposten*.

<https://www.aftenposten.no/meninger/leder/i/5VXQab/aftenposten-mener-tallet-paa-adopsjoner-boer-opp>

Løkenhagen, E.U. & Kveldstad, T.S.S. (2020). *En kvantitativ undersøkelse om motivasjon hos besøkvenner i Røde kors*. [Bachelor]. Biopen.bi.no

<https://biopen.bi.no/bitstream/handle/11250/2683130/2573981.pdf?sequence=1>

Martinsen, K.H. (2011) *PS. Kan du tenke deg et barn til? En tekstanalytisk undersøkelse av barnevernets fremstilling av barn, barndom og familieliv i fosterhjemsannonser*. [Masteroppgave, Høgskolen i Oslo] Oda.oslomet.no

https://oda.oslomet.no/oda-bitstream/handle/10642/919/Martinsen_KathrineHaugland.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Meld. St. 17 (2015-2016). *Trygghet og omsorg – Fosterhjem til barns beste*. Barne- og familiedepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-17-20152016/id2478130/?ch=3>

Misund, B.I. (2022). Reformer i barnevernet – Oppgave- og ansvarsfordeling til besvær. *Tidsskrift for velferdsforskning*, vol. 25, utg. 1. s. 1-13.

<https://doi.org/10.18261/tfv.25.1.1>

Nordby, H. m.fl. (2013). *Etikk i barnevern*. Oslo: Gyldendal Akademiske.

NOU 2012: 5 (2012). *Bedre beskyttelse av barns utvikling — Ekspertutvalgets utredning om det biologiske prinsipp i barnevernet*. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2012-5/id671400/>

NOU 2016: 16. (2016). *Ny barnevernslov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*. Barne- og likestillingsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-16/id2512881/>

NOU 2018: 18 (2018). *Trygge rammer for fosterhjem*. Barne- og familiedepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2018-18/id2622734/?ch=5>

Prop. 1. S. (2021-2022). *Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)*. Det kongelige barne- og familiedepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/ee635159b7864182b60d067600f09436/nno/pdfs/prp202120220001bfdddpdfs.pdf>

Prop. 73L (2016-2017) *Endringer i barnevernloven (barnevernsreform)* Barne- og likestillingsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-73-l-20162017/id2546056/>

PwC (2015). *Utredning av rammeverk for fosterhjem*. (KS Rapport 2015, mai)

<https://www.ks.no/contentassets/4ad13bc986284143998c6b1087bb5078/rapport.pdf>

Rodger, S., Cummings, A. & Leschied, A. (2006) Who is caring for our most vulnerable children?: The motivation to foster in child welfare, *Child Abuse & Neglect, Volume 30, Issue 10*, s. 1129-1142.

<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2006.04.005>

Rosland, K. (2021, 16. mars). *Maslows behovspyramide*. NDLA.

<https://ndla.no/subject:e18b8bf0-326b-45f6-8e95-982de8f34264/topic:865c3a47-eab1-45c3-8fbb-b171585fd1b8/topic:2ec7156d-d0d0-496c-9991-a18695d025ba/resource:1:85351>

Ruud, S. (2019, 21. mai). SV-byråd mener det bør bli lettere å adoptere fosterbarn. Krf mener terskelen fortsatt bør være høy. *Aftenposten*.

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/kJdx8j/sv-byraad-mener-det-boer-bli-lette-aa-adoptere-fosterbarn-krf-mener-terskelen-fortsatt-boer-vaere-hoey>

Skogstrøm, L. (2019, 20.mai)

<https://www.aftenposten.no/norge/i/Vb6nvJ/de-har-vaert-fosterforeldrene-til-nora-7-siden-hun-var-ett-aar-deres-stoerste-oenske-er-aa-faa-adoptere-henne-men-rette-sier-nei>

SSB (2020) *Flyttingar blant barn som har bodd i fosterheim i løpet av året, etter alder, år sidan første plassering, observasjonsperiode, type fosterheim, statistikkvariabel og år*.

<https://www.ssb.no/statbank/table/13353/tableViewLayout1/>

Tetzchner, S. von. (2020). *Utviklingspsykologi* (2.utg). Gyldendal

Westengen, T.M. (2015, 19. mai). *Om å lykkes med rekruttering av fosterhjem: En kvalitativ studie av hvordan det jobbes med rekruttering i Norge*. [Master, Diakonhjemmet Høgskole]. Vid.brage.unit.no

<https://vid.brage.unit.no/xmlui/bitstream/handle/11250/296562/MasterSOS2015ThereseWestengen.pdf?sequence=1>

Wiik, S. & Nilsen, K. (2018). *Hjelpen kom for sent: En studie av hvilke erfaringer fosterforeldre som har sagt opp en fosterhjemsavtale har med barneverntjenesten, og hvilke tanker de har om fremtidig fosterhjemsarbeid*. [Masteroppgave, UiT] Munin.uit.no

<https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/15187/thesis.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Åsmul, L. (2014, 24.april). *Motivasjon: Hva kan pedagogisk leder gjøre for å motivere sine medarbeidere i hverdager?* [Bachelor, Dronning Mauds Minne Høgskole]. Open.dmmh.no

<https://open.dmmh.no/dmmh-xmlui/bitstream/handle/11250/2494193/aasmul-2014.pdf?sequence=1>

